



ΜΗΤΡΥΙΑ

Διήγημα

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 134.

Ὁ πατήρ του μὴ θελήσας, ἵνα μὴ διακόψῃ τὰ μαθήματά του, νὰ διέλθῃ τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος ταξιδεύων ἐν Εὐρώπῃ, πολλῆς δυστυχίας τῷ ἐγένετο πρόξενος. Ποσάκις κατὰ τὸ διάστημα

τὸς του, δὲν ἦτο ἡ μητρυιά του· ἦτο ἀπλούστατα τὸ ἀντικείμενον τῶν νεανικῶν του πόθων, ἡ κόρη τῶν πρώτων του ὀνείρων! .

Ὁκτῶήμερος τότε διαμονὴ ἐν τῇ ἐπαύλει τῆς



Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΝΑΤΑΛΙΑ

τοῦτο εἶδε τὴν Ἑρμινίαν μὲ τὴν θελκτικὴν ἀτημελησίαν τοῦ κοιτῶνος· ποσάκις ἠσθάνθη τὴν ἐπαφὴν τῶν χειλέων της, τὴν χνοώδη θαπείαν τῆς παρειᾶς της· ποσάκις ἠντλησεν ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ πνεύματός της καὶ τῆς καρδίας της εἰς τὰς μακρὰς αὐτῶν συνομιλίας, ὅτε ἔμενον μόνοι καὶ τὸν ἠτένιζε μὲ τοὺς ἀπαραμίλλους ἐκείνους ὀφθαλμούς. Καὶ δὲν ἦτο πλέον δι' αὐτὸν ἡ σύζυγος τοῦ πα-

Κηφισσιᾶς, ὁποίας γλυκυπύκρους τῷ ἀφῆκεν ἀναμνήσεις! Τὸ θέλητρον τῆς ἐξοχῆς καὶ ἡ ἀνοιξίς, ὅτε οἱ χυμοὶ κυκλοφοροῦσι ζωηρότερον, ἐξῆπτον μέχρι φρενίτιδος τὸ αἶσθημά του. Ὁ πατήρ του, τὸν ὅποιον κατεπεΐγουσαι ὑποθέσεις ἐκάλουν εἰς Ἀθήνας, τοὺς ἄφινε μόνους συχνά. Ποσάκις ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ πλατάνου ἐκείνου, ἐντὸς τῆς σκιάδος τοῦ κήπου, παρὰ τὸν κελαρύζοντα ῥύακα, ὑπὸ τὸν

ἀστροφεγγή οὐρανόν, ποσάκις ἠσθάνθη τὴν ὁρμὴν νὰ πέσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μὲ δάκρυα, ἐκστομίζων ἐπὶ τέλους τὸ φρικῶδες τοῦ μυστικόν: Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ! Ὑπῆρχον στιγμὰι καθ' ἃς ἐπίστευεν ὅτι ἡ μητρυιά του δὲν θά τον ἀπέκρουε... καὶ τότε — ὦ τῆς φοβερᾶς εὐτυχίας! — συνηνωμένοι, ἡγαπημένοι, πῶς θὰ ἔτρεχον φυγάδες ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐξοχῇ, ὡς τέκνα τῆς φύσεως, κρύπτοντες ἀπὸ λόχμης εἰς λόχμην, ἀπὸ καλύβης εἰς καλύβην, τὸν ἱερὸςυλον αὐτῶν ἔρωτα!..

Ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν ἄνευ σκανδάλου, ἀλλὰ τὰ δεινὰ τοῦ Παύλου δὲν ἐτελείωσαν. Ὁ πλοῦτος εἶνε πλήρης πειρασμῶν. Πᾶσα ἐκείνη ἡ χλιδὴ καὶ ἡ εὐμάρεια τῆς παρὰ τὴν Πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας οἰκίας, ἐφ' ἧς ἡ Ἑρμινία ἐπέριπτε τὴν χρυσὴν κόριν τῆς φιλοκαλίας τῆς, ἀπέπνεεν ἐν ἄρωμα ἡδυπαθείας καὶ ὑπεξέκαιε τοὺς πόθους. Πιθανόν, ἂν ἦσαν πτωχοί, ἂν ἔβλεπε τὴν μητρυιάν του ἐν πάσῃ ταλαιπωρίᾳ ἐργαζομένην μὲ ῥυπαρὰ ἐνδύματα, κάθιδρων, ἀπεριποίητον, πιθανόν ὁ κίνδυνος νὰ ἦτο μικρότερος. Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκνευρίζουσας ἀργίας, παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, τὸ ὅποιον ἐπληττε μὲ στῆθος ἐξογκούμενον ὑπὸ τῆς συγκινήσεως, μὲ τὰ πτερύγιά τῆς ῥινός παλλόμενα, — πῶς ἐδύνατο νὰ μὴ τὴν θαυμάζῃ, νὰ μὴ τὴν ἐπιθυμῇ ὅλοεν περισσότερον; Τὴν ἡγάπα... Ἄν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ σιγμιαίου του ληθάργου ἐχωρίζοντο, πιθανόν νὰ ἐσώζετο. Ἀλλὰ τότε πλεόν ἦτο ἀργά! καὶ ἂν θὰ ἔφρευγε, θὰ ἔφρευγεν ἵνα μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον, τετρωμένος, ἀνιάτος, δυστυχῆς, πρὸς μέλλον σκοτεινόν, ἀπάγων ἀναμνήσεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἐδύνατο καὶ νὰ ἐντροφήσῃ ἄνευ ἐλέγχου!..

Καὶ ἦτο ἡ ζωὴ του εἰς ἔλεγχος ὅλη. μίᾳ τύφῃς ἀφόρητος. Ἦδη ἐφοβεῖτο νὰ τενίσῃ τὴν εἰκόνα τῆς μητρός του. Τῷ ἐφαίνετο ἐπιπληττούσα αὐτόν, παραπονουμένη κατὰ τοῦ πατρός του, μετανοοῦσα διότι ἀπέθανε — τόσον μέγα δυστύχημα διὰ τὸν υἱόν της... Ἦναγκάσθη νὰ φορέσῃ πάλιν προσωπεῖα, ὑποκριτικώτερα ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀπορρίψει. Ἦπάτα τὸν πατέρα του! αὕτη ἦτο ἡ ἀπροκάλυπτος, ἡ ἄνευ περιφράσεων ἀλήθεια. Πολλάκις, ὅταν μετὰ τὴν συνήθη ἐσπερίδα, ὁ πκτήρ του καὶ ἡ σύζυγός του ἀπεχώρουν εἰς τὰ δωμάτιά των, μόνος αὐτὸς ἐπιστρέφων εἰς τὸ ἰδικόν του, ἠσθάνετο δακέθυμον ἄλγος. Ἐζηλοτύπει τὸν πατέρα του! Ἡ σκέψις τῷ ἐφαίνετο τόσον βέβηλος, ὥστε πολλάκις, ὡς ὁ Ναβουχοδονόσορ, ἐνόμιζε καὶ αὐτὸς ὅτι μετεβλήθη εἰς ἄγριον θηρίον. Πλήρης ἀγωνίας, ἐν μέσῳ νυκτὶ, ἐπλησιάζε τὸν καθρέπτην... Ἡ αὕτη ἀπεικονίζετο ὡραία καὶ ξανθὴ κεφαλὴ! ἀλλ' οἷον ἀπαίσιον πῦρ ἐξηκόντιζον οἱ ὀφθαλμοὶ του! Τὸ πῦρ τοῦτο φαίνεται ὅτι τὸν προέδιδεν εἰς τὴν κυρίαν Ἑλλισι, διότι πάλιν τὸ βλέμμα τῆς Ἐλβετιδὸς παιδαγωγ-

γοῦ κατέστη δυσαντίβλεπτον... Ἀλλὰ ποῖος ἤξευρε τί νὰ ἐσκέπτετο καὶ ἡ θεία Ἀναστασία, ἡ ἄνευ ἀγάπης καὶ ἄνευ λαλιᾶς, τῆς ὁποίας ἠῤῥησαν ἐπικινδύνως αἱ δυστροπίαι. Διὰ τὴν ἄρὰ γε; Ἐφαίνετο ὀλιγώτερον, ἐλάλει πολὺ ὀλιγώτερον, κατὰ τὸ γεῦμα ἔρριπτεν ἄγρια βλέμματα πρὸς τὰ κυνάρια τῆς καὶ ἐνίοτε πρὸς τοὺς παρακαθημένους, τὴν ἠνώχλει ξηρὰ τις βῆξ ἐπίμονος, καὶ κατεσκεύαζεν ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ τόσα σιγάρα, ὥστε αἱ σιγαροθῆκαι ἦσαν διαρκῶς πλήρεις μέχρις ἀσφυζίας! ἦτο δὲ παρατηρημένον ὅτι τόσον περισσότερο σιγάρα κατεσκεύαζεν ἡ γεροντοκόρη, ὅσῳ μεγαλητέρα ἦτο ἡ νευρική της διατάραξις.

Ὁ κ. Ἀνδρεάδης μόνον ἐπλεεν ἐντὸς εὐτυχίας ἀμυγούς, ἄφροντις, ἀνύποπτος. Ὁ πατήρ του νὰ τον ὑποπτεύσῃ, ἡ ἀγγελικὴ ἐκείνη ψυχὴ, ἥτις ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀρετὴν, ὡς νὰ τὴν ἀπεδείξει πειραματικῶς; . . . Ὡ, ἂν ἦτο τοῦλάχιστον ὀλιγώτερον ἀπλοῦς, ὀλιγώτερον ἀθῶος, ἂν τον ὑπέβλεπεν, ἂν τον ὑπόπτευσεν... ὅποια ἄγρια ἱκανοποίησις! . . . Ἀλλ' αὐτὸς μίαν ἡμέραν, ὅταν ἔτυχε νὰ ἀναγνώσῃ πού ὅτι χῆροι ἔχοντες μεγάλους υἱούς, δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ νυμφεύωνται νεαρὰς γυναῖκας, ἐμειδίασε... Καὶ τότε, ἐν ᾧ τὸν ἔβλεπε τηκόμενον ὁσημέραι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς τύψεως, νομίζων τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς σπουδῆς, τῷ ἔλεγε μὲ τὴν τρυφερωτέραν του θωπεϊάν:

« Μὴν κοπιᾷς ἐτοί, παιδί μου, δὲν εἶνε τόση βία. Ἄν δὲν προφθᾷς νὰ δώσῃς ἐξετάσεις τότε, δίδεις μὲ τὴν ἡσυχίαν σου τὸ Σεπτέμβριον. »

Τὸν Σεπτέμβριον; Νὰ μείνῃ μαζὶ τῆς τὸ θέρος ὅλον, εἰς τὰς παγίδας τῆς Κηφισοῖς, εἰς τοὺς πειρασμοὺς τοῦ Φαλήρου; Ἄ, ὄχι! ἤλπιζε νὰ προφθᾷ μέχρι τῆς ὀρισθείσης ἡμέρας. Τὸ σχέδιόν του ἦτο νὰ διασκεδάσῃ τὰς στιγμὰς τῶν ἀλγεινῶν του σκέψεων διὰ τῆς μελέτης, ἅμα δὲ λάβῃ τὸ δίπλωμά του, νὰ φύγῃ εὐθὺς διὰ τὴν Εὐρώπην. Νὰ φύγῃ... ἀλλὰ τί ἤλπιζεν ἐκεῖ περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς καρδίας του; Ὅσάκις προέβαλλεν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐρώτησιν ταύτην, πικρὸν μειδίωμα διέστελλε τὰ χεῖλη του καὶ ἐψιθύριζε μετ' ἄλγους ἐν τετραστίχον ἀγνώστου ποιήματος, ἀγνώστου ποιητοῦ, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς δὲν εἰξεύρει πῶς ἀνέθρωσκε τότε:

Χαρίζω μὲ χαμόγελο κ' ἀγγελικὴ ματιά

Τὸν ἕνα εἰς τὸν ἄλλο,
Καὶ ἡ νὰ τὸν σβύσω ἢ νὰ σβυσθῶ τραβῶ ἔς τὴν ξενιτειά
Τὸν πόνο τὸν μεγάλο!

Οἱ στίχοι τῷ διήγειρον τὴν ἰδέαν τῆς αὐτοκτονίας. Ν' αὐτοκτονήσῃ! ὦ, ὡραῖον θὰ ἦτο ἀντὶ ζωῆς πλήρους βασάνων... Ἀλλ' ὡς ὁ ὄργανισμός του δὲν εἶχε φυσικὴν τάσιν πρὸς αὐτοκτονίαν, καὶ ὡς δὲν εὕρισκετο ἐν στιγμῇ ἐκτυφλώσεως ὑπὸ αἰφνιδίας τινὸς συμφορᾶς, μόνῃ ἡ ψυχρὰ σκέψις, ἡ λογικὴ, δὲν τον ἐπειθεν ὅτι ὁ θάνατος

ἥτο ἡ μόνη του διέξοδος. Ἄς ἔφευγε τώρα καὶ τίς οἶδεν !...

Ὅλα ταῦτα ἐσκέπτετο διὰ μυριοστὴν φορὰν, ἀφρημένος, μὲ τὸ βιβλίον ἀνοικτὸν ἐνώπιόν του. Ὁ νοῦς του, τεθολωμένος ὑπὸ τῆς μελέτης, ἐσκοτίσθη ἐντελῶς ἐκ τῶν ἀναμνήσεων. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην — πολὺ κακὴν στιγμὴν — ἠνούχηθ' ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ἡ Ἑρμινία.

Ἦτο ὡχρά, ὡς ἐφαίνετο ἀπὸ τινος, περιβεβλημένη μίαν ἐσθῆτα βραχεῖαν, βαθυκύανον, παλαιὰν ἀνάμνησιν τοῦ Παρθεναγωγείου Χίλλ. Ἡ κόμη της ἐκρέματο ὕψισθεν εἰς δύο παχεῖς μελανοὺς πλοκάμους. Ἐντὸς πεδίων ἐλαφρῶν συνεσπίγγοντο οἱ παιδικοὶ της πόδες. Ἐν τῇ πρωϊνῇ ιδιοτρόπῳ περιβολῇ ἡ νεαρά δέσποινα ὡμοιάζε τῷ ὄντι μὲ μαθήτριν. Προϋχώρησεν ἄφρονος καὶ ἐπέθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ νέου.

« Ἀκόμη διαβάξεις, Παῦλέ μου ; ἔλα, ἀφυσέτα πειά. Θέλεις νὰ καθήσω ἐδῶ νὰ συνομιλήσωμεν ἕως τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ;... πλησιάζει... »

Τὸν ἔβλεπεν ἀτενῶς. Ἡ φωνὴ της ἦτο πολὺ μελαγχολικὴ. Ἡσθάνετο οἶκτον ἀληθῆ πρὸς τὸν ἡγαπημένον αὐτὸν νέον, κεκλεισμένον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς ἐπίμοχθον μελέτην, καὶ εἰσῆρχετο πολλὰκις νὰ τον ἐνισχύσῃ μὲ τὴν μητρικὴν της θωπεῖαν.

« Μοῦ κάνετε χάρι » ἀπήντησεν ἐκεῖνος, σύρων μίαν ἑδραν, τὴν ὁποίαν προσέφερεν εἰς τὴν μητρονίαν του. « Κ' ἐγὼ ἐσκόπευα νὰ διακόψω λιγάκι, γιὰτὶ ἄρχισε νὰ με πιάνῃ πονοκέφαλος. »

— Βλέπεις ; εἶσαι δῆμιος τοῦ ἑαυτοῦ σου, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ῥομαντικὴν φράσιν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ὁ πατέρας σου παραπονεῖται φοβερά, καὶ ἡ μητέρα σου ὄχι ὀλιγώτερον.

— Μὰ πῶς λοιπόν ; θέλετε νὰ μὴν κοπιᾶσω ;

— Θὰ κοπιᾷς, ἔννοεῖται, ἀλλὰ χωρὶς νὰ καταστρέψῃς καὶ τὴν υἱείαν σου. Ἐκτὸς ἐνὸς περιπάτου γιὰ καμμιὰν ὥραν ἐκεῖ-δὰ, δὲν ἔχεις καμμιὰν ἄλλην ψυχαγωγίαν. Αὐτὸ τὸ νύχτα - μέρα σὲ ἀδυνατίζει πάρα πολὺ. Γιὰτὶ τάχα νὰ βιάζεσαι τόσο ; Ἡ γνώμη τοῦ πατέρα σου εἶνε νὰ δώσης ἐξετάσεις τὸ Σεπτέμβριον.

— Δὲν προφθάνω... Ἡ ἀνάγκη δὲν μ' ἀφίνει, καθὼς ἐπιθυμοῦσα, ν' ἀκολουθήσω τὴν γνώμη τοῦ πατέρα μου.

— Ἡ ἀνάγκη... καὶ τί εἶδους ἀνάγκη ;

— Μεγάλῃ ἀνάγκῃ... ἀδυσώπητος... ἐξ ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας πείθονται καὶ οἱ θεοί... Μή, μὴ μ' ἐρωτᾷτε περισσότερα· θὰ σας λυπήσω ἀδίκως καὶ παραλόγως. Βεβαιωθῆτε ὅτι οὔτε θὰ με παρηγορήσετε, οὔτε θὰ με συμβουλευσέτε... »

— Ἡ γλῶσσα αὐτὴ δὲν ἀρμόζει ὄχι πρὸς μητέρα, ἀλλ' οὔτε πρὸς φίλην, εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ὁποίας ἔχει κανεὶς πεποιθήσιν. Ἀπὸ σένα περίμενα πάντοτε γενναιοτέραν διαγωγὴν. Νὰ διστάζῃς μπροστά μου, αὐτό, Παῦλέ μου, μὲ πληγώ-

νει... Ἄν σου ἔλεγα παραδείγματος χάριν ὅτι ἔχω τὴν ἀπαίτησιν νὰ μάθω τί εἶδους ἀνάγκη σὲ βιάζει ;

— Τότε θὰ σας ἀπαντοῦσα εὐχαρίστως : Ἡ ἀνάγκη νὰ φύγω ὅσον τὸ δυνατόν γρηγορώτερα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας... σταθῆτε νάκούσετε... καὶ νὰ φύγω διὰ παντός, νὰ μὴ ξαναεπιστρέψω πλέον ! »

Τὸ χεῖλος τὸ προυδίδον τὴν αἰθερίαν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἑρμινίας, συνεσπάσθη ἀδιόρατως. Ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πρὶν ἢ ἀπαντήσῃ, ἔπαιξεν ὀλίγον μὲ τὸν κρύσταλλον ὅστις ἐπέζεε τὴν πρὸ αὐτῆς στοιβάδα τῶν χαρτίων. ὥσπερ σκεπτομένη.

« Μ' ἐκπλήττεις, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον μὲ λυπεῖς. Συμβαίνουν μὲ σὲ φοβερά πράγματα καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω εἶδσιν. Ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι ἡ μητέρα, ποῦ ὑπεσκέθης νὰ ἐκχύνῃς εἰς τὰ στήθη της, κάθε σου θλίψι καὶ χαρά ;... Ἄς μὴ παραπονοῦμαι ὅμως πολὺ μαζί σου· πταίω ἐγὼ ποῦ δὲν σε ῥώτησα ποτέ, ἐν ᾧ σ' ἔβλεπα σὲ τέτοια κατὰστασι. Πάσχεις, Παῦλέ μου, ἔπρεπε νὰ το ἐννοήσω... Ὅλην αὐτὴ τὴ μεταβολὴ ποῦ βλέπω, δὲν ἠμποροῦσε νὰ προσεῖνῃ δεκαπέντε ἡμερῶν μελέτη, καθὼς πιστεύουν ὅλοι ἐδῶ - μέσα καὶ ἐπίστευα ἕως τώρα καὶ ἐγὼ... Ἀλλὰ θὰ μου ἐξομολογηθῇς ! θὰ μ' ἐμπιστευθῇς ! Δὲν πιστεύω νὰ θέλῃς νὰ με τιμωρήσῃς διὰ τὴν τύφλωσίν μου μὲ τὴν σιωπὴν, ποῦ φαίνεται ἀποφασισμένος νὰ κρατήσῃς... »

— Τί θέλετε νὰ σας πῶ ;

— Θέλω νὰ μου πῆς τί σε ἀναγκάζει νὰ φύγῃς ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ παντός.

— Ἐχω καὶ ἐγὼ τὸ μυστικὸν μου καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ το προφέρω ποτέ. Μή, μὴν κοπιᾷτε ! Οὔτε εἰς τὸ Θεὸ τὸν ἴδιον δὲν θὰ ἐξομολογούμην...

— Δὲν πιστεύω νὰ ᾔνῃε τόσον τρομερὸν τὸ μυστικὸν ἐνὸς νέου εἰκοσαετοῦς, ποῦ μου φαίνεται τρυφερώτερος καὶ ἀγαθώτερος ἀπὸ μίαν κόρην.

— Καὶ ἐν τούτοις ! Ἄν εἶχα τὴν ἀφροσύνην νὰ ὁμιλήσω... συλλογισθῆτέ το... θὰ σηκωθοῦν ἡ τρίχες σας ὅταν τὸ ἀκούσετε, ὅπως σηκώνονται ἡ δικές μου ὅταν τὸ σκέπτομαι.

— Μιλεῖς μὲ πολλὴν ἀποφασιστικότητά... ἡσύχασε, δὲν δοκιμάζω νὰ σ' ἐξαναγκάσω εἰς ἐκμυστηρεύσεις. Θὰ το ἔκαμνες μόνος σου εὐχαρίστως ἂν μ' ἀγαποῦσες πραγματικῶς, ὅπως μοῦ εἶπες τόσες φορές... ἀλλὰ δὲν μ' ἀγαπᾷς...

— Σᾶς ἀγαπῶ, κυρία, σᾶς ἀγαπῶ...

— Ἀδιάφορον, ἀρκεῖ ὅτι σ' ἀγαπῶ ἐγὼ. Αὐτὴ μου ἡ ἀγάπη μὲ ἀναγκάζει νὰ κάμω μαζί σου μίαν συνθήκην. Ἐλα, μὴ μου πῆς τὸ μυστικόν σου, δὸς μου μόνον μίαν γενικὴν ιδέαν περὶ αὐτοῦ. Μὴ μου πῆς λεπτομερείας, μὴ μου ὀνομάσῃς ὠρισμένα πρόσωπα, μὴ μου διηγηθῇς γεγονότα. Πέ μου μόνον ἀπάνου-κάτου τί εἶδους θλίψις σὲ πιέζει ; Σοῦ ὑπόσχομαι ὅτι δὲν θὰ σ' ἐρωτήσω

περισσότερα· 'πέ μου, πῶς ὀνομάζεται τὸ πάθος τοῦ τήκει τὸ σῶμά σου καὶ τὴ ψυχὴ σου;...

— 'Ονομάζεται *δυστυχία*... μὲ ἄλλο ὄνομα δὲν το ὀρίζετε ἀκριβῶς. Γενικὴν ιδέαν θέλετε; μάλιστα, εἶνε εὐκολώτατον νὰ σας δώσω: Δὲν ὑπάρχει πλάσμα ποῦ νὰ το κατέτρεξε τόσον ἡ φύσις καὶ ἡ μοῖρα. 'Ο ὀργανισμὸς μου εἶνε ἀσθενὴς προκειμένου περὶ θελήσεως, καὶ ἰσχυρὸς προκειμένου περὶ αἰσθήματος... 'Αγαπῶ, καὶ ὅμως δὲν ἔχω καμμίαν ἐλπίδα. Δὲν ἔκαμα τίποτα, καὶ ὅμως ἔχω τὰς βαρυτέρας τύψεις τῆς συνειδήσεως. 'Η ζωὴ μου κατήντησε μαρτύριον. Νά! 'Εχετε ἀνάγκη νὰκούσετε καὶ ἄλλα ἀκόμη, διὰ νὰ με οἰκτῖρετε, ὡς τὸ δυστυχέστερον τῶν πλασμάτων;

— 'Οχι... ὄχι... Μόνον μίαν ἐρώτησιν θὰ σου κάμω καὶ ἂς ᾔηε παρὰ τὴν συνθήκην μας. Προβαίνω χωρὶς περιφράσεις. Αὐτὸς ὁ ἔρωτος, ὁ πλήρης τύψεων καὶ ἄνευ ἐλπίδων, μήπως τυχὸν ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν Λουκίαν Χρυσοῦ;

— Τότε θὰ ᾔητο ἄνευ τύψεων καὶ πλήρης ἐλπίδων. Διατὶ ἐρωτᾶτε; μήπως γιὰτὶ μὲ εἶδατε μιὰ φορὰ νὰ της κρατῶ τὸ χέρι καὶ νὰ της μιλῶ ἀπὸ πολὺ κοντά;... 'Απατηθήκατε... 'Εκείνη ποῦ ἀγαπῶ ἐγὼ τὴν γνωρίζω πολὺ πρὶν τῆς Λουκίας Χρυσοῦ... καὶ τόσον ἀπέχει αὐτὴ ἀπὸ ἐκείνην ὡς πρὸς τὴν ὠραιότητα καὶ τὰς ἀρετάς, ὅσον καὶ ὁ στιγμιαίος ἔρωτος ποῦ ἔδειξα πρὸς τὴν Λουκίαν, ἀπὸ τὸ αἰσθημα τὸ βαθύ καὶ αἰώνιον, ποῦ τρέφω διὰ τὴν ἄλλην.

— Εἶνε εὐτυχὴς αὐτὴ ἡ ἄλλη;

— Παραβαίνειτε τὴν συνθήκην...

— 'Εχεις δίκην· δὲ θέλω νὰ μάθω περισσότερα. Μοῦ φθάνει ὅ τι ἀκουσα, γιὰ νὰ σου δώσω τὴ συμβουλὴ μου... Μὴ χαλνᾷς ἔτσι τὸ πρόσωπό σου! ὁ σκοπός μου δὲν εἶνε νὰ κλονίσω τὴν ἀπόφασί σου... τὸ χρέος μου μόνον θὰ κάμω. Φύγε μὲν, ἀκουσον δέ: 'Ο πατέρας σου εἶνε διατεθειμένος νὰ ἐπιδοκιμάσῃ κάθε σου ἀπόφασιν... Νά τὴν νυμφευθῇς!

'Ο Παῦλος ἀπέστρεψεν τὴν κεφαλὴν μὲ πικρὸν μειδιάμα· χωρὶς δὲ νὰτενίσῃ τὴν μητρυιάν του, ἀπῆντησε μὲ φράσιν, πικροτέραν τοῦ μειδιήματος:

« Εἶμαι μικρὸς ἀκόμη, κυρία μου, πολὺ μικρὸς ἀκόμη!

— Μικρὸς! εἴκοσι ἐτῶν νέων καὶ μὲ τόσῃ ἀνάπτυξιν μάλιστα εἶνε μικρὸς ἀκόμη;

— 'Εχω λόγους νὰ φρονῶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Δὲν κάμουν καλὰ ὅσοι ὑπανδρεύονται τόσον νέοι.

— 'Αλλὰ καὶ ὁ πατέρας σου τόσον νέος ὑπανδρεύθη.

— Αὐτὸν ἀκριβῶς ἔχω ὑπ' ὄψιν μου... περὶ αὐτοῦ ὁμιλῶ. 'Ολα τὰ κακὰ, τὰ θλιβερὰ ἀποτελέσματα πρῶμου γάμου τὰ βλέπω τώρα εἰς ἐμέ. Φαντάζεσθε ὅτι δὲν θὰ ἤμουν τόσον δυστυχὴς, ἂν δὲν ἐνυμφεύετο τόσον νέος ὁ πατέρας μου;

— Δὲν φαντάζομαι τίποτα. 'Υπάρχουν ἄρα γε λόγοι φυσικοὶ;

— 'Οχι, κοινωνικοὶ...

— Κοινωνικοὶ; Μὰ πῶς; εἶνε δυστύχημα νὰ ἔχῃ ἓνας υἱὸς τὸν πατέρα του νέον πάντοτε καὶ ἀκμαῖον, ζωηρὸν προστάτην καὶ φίλον; 'Η μήπως ἤθελες καλλίτερα νὰ εἶχες τώρα ἓνα πατέρα γέροντα καὶ ἀνίκανον εἰς κάθε συμβουλήν, ἀσθενικὸν καὶ μεμφίμοιρον, ὅπως τὸν εἶχα τώρα ὕστερα ἐγώ, ἐμπόδιον εἰς κάθε σου πράξιν, εἰς κάθε λύπην εἰς κάθε σου φαιδρότητα...

— Αὐτὴ εἶνε ἡ φύσις... μάλιστα, ἔτσι ἤθελα τὸν πατέρα μου! 'Όταν ἤθελε χάσει τὰς δυνάμεις τοῦ ἐκείνου, νὰ τὰς κληρονομήσω ἐγώ. 'Αλλά... πατὴρ καὶ υἱὸς νὰ ἔχουν συγχρόνους δυνάμεις, συγχρόνους ὀρμάς, νὰ φαίνωνται ὁμήλικες, νὰ συναντῶνται ἀντίπαλοι εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, εἶνε. σὰς βεβαιῶ, ἐκ τῶν δυστυχιστέρων συναντήσεων!

— 'Εκφράζεσαι πολὺ σύντομα καὶ πολὺ σκοτεινά. Δὲν εἰμπορῶ νὰ ἐννοήσω τὴν φιλοσοφίαν σου.

— Δὲν εἶνε φιλοσοφία ἀφηρημένη... Εἶνε πείρα ποῦ μοῦ τὴν ἐδίδαξε καρδιά αἰωνίως αἰμάσσουσα... ἡ ἰδική μου. 'Αλλοίμονον εἰς τοὺς υἱοὺς νέων πατέρων, ὅταν 'πεθάνῃ ἡ μητέρα των.

— Διατὶ νέων; δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μὲ τὰ ἄλλα ὄρφανά;

— 'Οχι, κυρία. Αὐτοὶ τρέχουν τὸν κίνδυνον νὰποκτήσουν μητρυιάν, ἡ ὁποία...

— 'Η ὁποία;... 'Εμπρός, τί στέκεσαι; πῶς μὲ βλέπεις ἔτσι; 'Α, Παῦλε ἤλθαμεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ συμπέρασμα. 'Αμ ἔπρεπε νὰ το ἐννοήσω ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ αὐτό σου τὸν ἀπότομο τρόπο, ἀπὸ τὸ ξηρό σου αὐτὸ *κυρία*... 'Εχεις παρὰ-πονα ἐναντίον μου! 'Ελα, τί στέκεσαι;... Τί ἤθελες νὰ πῆς;»

'Ο Παῦλος κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπῆντησεν:

« 'Ηθελα νὰ εἶπω, κυρία μου, ὅτι δὲν εἶνε καὶ μητρυιαὶ μόνον ἐκεῖναι αἰκακώτροποι καὶ σκληραὶ ποῦ δέρνουν καὶ ἀφίνουν νηστικά τὰ παιδιὰ τῶν ἀνδρῶν των, ποῦ τὰ μισοῦν ὅσο ἀγαποῦν τὰ δικά των. Αἱ μητρυιαὶ τῶν παραμυθιῶν δὲν εἶνε τόσο φοβεραὶ ὅσον κάτι ἄλλαι, μὲ πολλὴν ἀγάπην καὶ μὲ πολλὴν τρυφερότητα, τὰς ὁποίας ξεύρω ἐγώ. Πιστεύσατέ με. Κάθε μητρυιὰ εἶνε κακὴ. 'Όλες ἔγειναν διὰ νὰ βασανίζουν, οὕτως ἢ ἄλλως, τὰ ὄρφανά τῶν ἀνδρῶν των... »

'Εσιώπησε καὶ περιέμενεν ἀπάντησιν. Σιγὴ ἄκρα. 'Ανῆγειρε τοὺς ὀφθαλμοὺς... 'Η ἀπέναντι ἔδρα ἦτο κενή... 'Εστράφη πρὸς τὴν θύραν καὶ μόλις εἶδε τὴν ἄκραν τῆς βαθυκυάνου ἐσθῆτος τῆς μητρυιᾶς τοῦ ἐξερχομένης ταχέως ἀλλ' ἄθορῶτως.

'Εφερε τὴν παλάμην ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὥσει τώρα μόλις συνερχόμενος... 'Εφυγε! τί νὰ τη εἶπεν ἐν τῇ κακῇ του στιγμῇ; Μὲ ποῖον πείσμα,

μὲ ποῖον παράπονον ὠμίλει; . . Ὅποια φοβερὰ ἐξομολόγησις, ἐν τῇ συγχύσει τῶν φρενῶν του, νὰ ἐξέφυγε τῶν χειλέων του; Τί εἶδους συγκίνησιν ἤθελησε νάποκρύψῃ ἡ Ἑρμινία, τραπεῖσα οὕτως ἀποτόμως εἰς φυγὴν; . . . Μήπως; . . Ὡς τῆς φοβερᾶς εὐτυχίας! Ἀλλὰ μήπως ἦτο ἀδύνατον; Εἰς τὴν νεότητά ὅλα εἶνε δυνατὰ καὶ ὑπάρχουσι τόσων εἰδῶν ἀθέμιτοι ἔρωτες!

Ἡ σκέψις του ἦτο ἱερόσυλος καὶ ἐν τούτοις ἐξηκολούθει νὰ τον βασανίζῃ. Αὐτὴν ἔστρεφε, παρφερόμενος ὑπὸ τὸν ἐγκληματικὸν του πάθους, ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἄνευ τύψεως, ἕως οὗ ὁ κώδων ἤχησε τὴν ὥραν τοῦ γεύματος.

Ἐξῆλθε νὰ καταβῇ εἰς τὸ ἐστιατήριον, ὅταν εἰς τὸν διάδρομον συνήντησε τὴν κυρίαν Ἑλλιοτ, ἐξερχομένην τοῦ δωματίου τῆς ἀδελφῆς του. Ἀπροσέκτως συνηντήθησαν τὰ βλέμματά των· πλὴν ὁ νέος ἔμεινεν αἰφνης ἐμβρόντητος. Τὸ νῆμα τῆς ἱεροσύλου σκέψεως ἐκόπη καὶ ἤκουσεν ἓνα ἰσχυρὸν κλονισμὸν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. Ὅλοι αἱ Ἑρινύες τοῦ Ἀδου ἐφάνησαν πρὸ αὐτοῦ, πάλλουσαι τὰς ἀνημέμενας των ὀφθαλμοὺς, εἰς τὸ βλέμμα τῆς

γυναικὸς τὸ βαθύ, τὸ ἐπίμονον ὑπὸ τὰ κρύσταλλα τῶν χρυσῶν τῆς διοπτρῶν. Ἡ Τύψις παρίστατο πρὸ αὐτοῦ ἐνσωματωμένη ὑπὸ τὴν αὐστηρὴν μορφήν τῆς Ἑλβετίδος παιδαγωγοῦ. Αὕτῃ μόνῃ ἦτο ἱκανὴ νὰ μαντεύσῃ τὰς σκέψεις του καὶ αὐτῇ τὸ βλέμμα ἐδύνατο νὰ ἐγκλείῃ ὅλην τὴν εὐγλωττίαν τῆς σιγῆς τῆς . . .

Δὲν ἀπήντησεν εἰς τὸν χαιρετισμὸν τῆς, ἀλλ' ἐστράφη ὀπίσω, ὥσπερ λησμονήσας καὶ τί, καὶ πλήρης φρίκης εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸ δωματίον του.

Ἡ συναισθήσις τὸν κατεσύντριψε καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς καθέδρας τοῦ ἐξηντημένου, ἀδρανῆς. Τὰς ὑποληφθείσας δυνάμεις συνεκέντρωσεν εἰς τὴν δεξιάν του χεῖρα, μεθ' ἧς ἔλαβε καὶ ἔκρουσε μανιωδῶς τὸν κωδωνίσκον του. Εἰς τὴν ὀργίλην ταύτην κροῦσιν ἔτρεξε μία ὑπηρέτρια μὲ ὕψος ἐντρομον, ὡς περιμένουσα ἐπιπλήξεις. Ἀλλὰ τὸν ἀντίον ἡ φωνὴ τοῦ Παύλου ἦτο ἡρεμὸς, ὡς ἀσθενοῦς:

« Πές κάτου ὅτι δὲν θὰ καταβῶ στὸ τραπέζι, γιὰτὶ μοῦ πονεῖ τὸ κεφάλι. »

— Τὸ ἴδιο μὲ διέταξε καὶ ἡ κυρία. »

Ἐπὶ συνήχεια.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Α Δ Α Μ Α Ν Τ Ι Ο Σ Κ Ο Ρ Α Ϊ Η Σ

Ἐκ τῆς ἄρτι ἐκδοθείσης ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Ἀδαμάντιος Κοραΐς » περιπουδᾶστος συγγραφεὺς τοῦ κ. Δ. Θερειαννοῦ ἀνατυποῦμεν τὸν γλαφυρώτατον ἐπίλογον:

Ὀλίγαις ἡμέραις πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ πέμπτου καὶ ὀγδοηκοστοῦ τῆς ἡλικίας ἔτους (25/6 Ἀπριλίου 1833,) μικρὸν μετὰ τὰς μεσονυκτίους ὥρας, ἐξέπνευσεν τὸν βίον ὁ τὸν βίον ὅλον ἐκμοχθήσας καὶ κατατρίψας ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς παλιγγενεσίας τῶν Ἑλλήνων. « Σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή! » Τῇ 6/18 μαρτίου, περὶ τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ὅποτε ἐλάμβανε συνήθως τὴν λιτὴν αὐτοῦ σίτησιν, κύψας ἀνισορρόπως εἰς τὰ κάτω, κατεπεσεν ἀπὸ τῆς ἑδρας αὐτοῦ καὶ ὑπέστη κατὰ τὴν πτώσιν πάθημα ἐπώδυνον, ὑφ' οὗ ἐκακουχῆθη ἐπὶ ἐννεακαίδεκα ἡμέρας τὸ ὑπὸ τοῦ σώλου σεσεισμένον καὶ ὑπὸ τοῦ γήρους τετραχωμένον καὶ καταπεπονημένον αὐτοῦ σώμα. Ἡ πατρις ἦτο ἡ τελευταία λέξις, ἡ ἐκπορευθεῖσα ἐκ τῶν καθαρῶν τοῦ θνήσκοντος χειλέων· συγχρόνως δὲ ἀτενίσας τὸ ἀμυροῦμενον ὄμμα πρὸς τὴν ἐκεῖ που ἀνακρεμασμένην τοῦ Δημοσθένους εἰκόνα, ἀνέκραξεν ἐκεῖνος ἡ το ἄνθρωπος! Τὸ προσφιλὲς καὶ ἐπῆρατον τῆς πατρίδος ὄνομα, καὶ θρηνῶν καὶ χαίρων, καὶ νοσῶν καὶ εὐφραινόμενος, εἶχε πάντοτε διὰ στόματος ὁ ζήλωτής τοῦ Δημοσθένους Κοραΐς, ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας μέχρι τῆς λοισθίας πνοῆς, πάντα δὲ ὅσα ἔλεξε καὶ ἔγραψε καὶ ἔπραξεν ὑπόκεινται τοῖς πᾶσι μνημείον αἰδίου ἀξιαγάστου πρὸς τὴν πα-

τρίδα στοργῆς καὶ ὑποκαρδίου περὶ τὰ συμφέροντα τοῦ γένους θεραπείας· διὸ καὶ ἡ ἐν Τροιζῆνι τρίτη Ἑθνικὴ Συνέλευσις, τὸ κοινὸν ἐρμηνεύουσα φρόνημα, ἐξέφρασε τῷ 1827 πρὸς τὸν Κοραῆν πᾶνδῆμον εὐχαριστίαν ἐφ' αἷς ἐπεδαψιλεύσατο πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὐεργεσίαις.

Μνησθεὶς τοῦ Δημοσθένους κατὰ τὴν ὑστάτην τῆς ζωῆς ὥραν, ἀπέβλεψε περιπαθῶς πρὸς τὸν τελειότατον τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων, ἔτι δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν εὐλόγιστον, μεγάλωφρον καὶ φιλόπολιν πολιτικόν, οὗ τὸ φλογερὸν στόμα, μάτην πολλοὺς καὶ θερμοὺς ἐξήγγειλε καὶ ἐπόνησε λόγους τε καὶ πόνους ὅπως ἐκπυρώσῃ ἐγκαίρως τοὺς ὑπὸ νάρκης πεπηγότας Ἀθηναίους καὶ σώσῃ ἐκ τοῦ ἐπικρεμαμένου ὀλέθρου τὴν εἰς ὀλεθρον γοργῶ τῷ βήματι χωροῦσαν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς τῶν Ἑλλήνων μητροπόλεως. Ἐγγὺς τοῦ θανάτου ἀνεμνήσθη ὁ Κοραΐς τῶν μεγίστων καὶ ἐξαισιῶν ἀγώνων τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις καὶ πρεσβέυσεν καὶ δημηγορῶν καὶ πολιτευόμενος, οὔτε τῷ εἰς χθροῖς τῆς Ἑλλάδος ἐγένετο πώποτε ὑποχείριος, οὔτε ἐν καιρῷ κινδύνου ἔπραξε τι τοῦ δήμου ἀνάξιον, ἀλλ' ἀπεδείχθη ἀνέκαθεν τῆς πατρίδος εὐεργέτης καὶ τοῦ δικαίου ὑπέρμαχος καὶ πολλῶν καὶ καλῶν σύμβουλος, εἰς ἐπήκοον δυσηκόων, λογοφίλων, καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ ἔργα βραθυμοτάτων συμπολιτῶν· ὅστις καὶ ἐπριτράρχησε καὶ ἐχορήγησε καὶ ἄλλας ἀδράς χρηματικῶν εἰσφορὰς πολλὰκις διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐποίη-